

הוכחה אין הם חסרים משמע. — "כן; אבל אף אם הדבר מצדיק את המציעים אותה בנוסח כזה, ופטר אותם מן הגנאי שבחוסר ביסוס שללי, אינו מצדיק את המקבלים אותה." — נבדוק נא אפוא נקודה זו ונאמר נא: "אלוהים נמצא, או אינו נמצא", אבל לאיזה צד נטה את לבבנו? השכל לא יוכל לקבוע כאן ולא כלום: — תהוו ובהו אין-סופי חוצץ בינינו. בקצהו של מרחק אין-סופי זה נערך משחק, שיפול שם ראש או זנב. על מה תחמר? על-פי השכל, לא תוכל להמר לא על זה ולא על זה; על-פי השכל, לא תוכל להגן על שום אחת משתי הדעות. אל תוכיח אפוא על שקר וכזב את מי שבחר בחירה; כי בעניין זה אינך יודע כלום. — לא; אבל אוכיחם על שבחרו, לא בחירה זו, אלא בחירה בכלל; כי אף-על-פי שמי שנוטה לצד האחד ומי שנוטה לצד האחר טועים טעות שוה, הרי טועים שניהם: — הנכון הוא שלא להמר כלל! — כן; אבל מן הנמגע שלא להמר. אין זה תלוי ברצונך; הסיכון כרוך על עקבך. ובכן, איזה צד תיטול לך? שים לב. מכיוון שצריך לבחור, שקול נא בדעתך באיזה צד אתה פחות מעוניין. לפניך שני דברים שתוכל להפסידם: האמת והטוב; ושני דברים אתה מרהיב: את שכלך ואת רצונך, את ידיעתך ואת ברכת-האושר שלך; ועל טבע ישותך להתרחק משני דברים: הטעות והמצוקה. מכיוון שמן ההכרח לבחור, לא ייפגע שכלך יותר על-ידי הבחירה האחת מאשר על-ידי האחרת. הנה נקודה מבוררת היטב. ובדכת-האושר שלך? הבה נשקול את הרווח ואת ההפסד זה לעומת זה, כשאנו מתעריבים שאלוהים נמצא. נתבונן נא בשני המקרים הללו: — אם תזכה בהתערבות, תזכה לכול; אם תפסיד בהתערבות, לא תפסיד כלום. המר אפוא שאלוהים נמצא. בלא היסוס. — נפלא הדבר. כן, צריך להמר; אבל אולי אני מהמר על יותר מדי. — שים לב. הואיל ויש סיכוי שווה לזכות ולהפסיד, הרי אילו היתה לך אפשרות לזכות בחיים כפולים כנגד חיים פעם אחת, גם אז יכול היית להמר. אבל אילו היתה אפשרות לזכות בחיים משולשים, צריך גם צריך היה לשחק (מאחר שהמשחק כפוי עליך); וכשאתה אנוס לשחק, הרי היית נוהג שלא בחכמה אילו לא היית מסתכן ומהמר על הייך כדי לזכות בחיים משולשים, במשחק שיש בו סיכוי שווה לזכות ולהפסיד. אבל כאן מדובר על חיי עולם ועל אושר נצח. והואיל וכן, הרי אף אם היה מספר אין-סופי של סיכויים ורק אחד מהם לטובתך, גם אז היית בצדק מהמר על אחד כדי לזכות לשניים; וכשאתה אנוס לשחק, היית נוהג שלא בחכמה אילו היית נמנע מלהעמיד חיים של פעם אחת כנגד חיים משולשים, במשחק שיש בו מתוך מספר אין-סופי של סיכויים, סיכוי אחד לטובתך. — אם נגיה שהיתה לך אפשרות לזכות בחיים לאין קץ, מאושרים לאין שיעור. אבל כאן יש ויש אפשרות לזכות בחיים לאין קץ שהם מאושרים לאין שיעור, יש סיכוי לזכות כנגד מספר סופי של סיכויים להפסיד, ומה שאתה מעמיד במשחק הריהו סופי. הרי זה מסיד כל פקפוק; כל מקום שיש אין-סוף, ואין שם מספר אין-סופי של סיכויים להפסיד כנגד הסיכוי לזכות. אין מקום להיסוס, יש לסכן במשחק כל מה שיש לו לאדם. אם כן, כשארם אנוס לשחק, חטא לתבונה אם יהי

נוצר את חייו, במקום לסכנם למען הוכייה האין-סופית, שמובטח לה שתבוא כמו שמובטחת אפסותו של ההפסד.

כי אין ממש בטענות שאין זה נדאי שאדם יזכה ושוודאי הדבר שהוא מסתכן; ושהמרחק האין-סופי בין ודאותו של מה שאדם מסכן ובין אי-ודאותו של מה שהוא עתיד לזכות לו משווה את הטוב הסופי שאדם מסכן בוודאות, להאין-סוף, שהוא בלתי-נדאי. אין זה כך. שהרי כל שחקן מסכן בוודאות כדי לזכות שלא בוודאות; ואף-על-פי-כן הוא מסכן בוודאות את הסופי כדי לזכות שלא בוודאות בסופי, ובכך לא יחטא לתבונה. אין מרחק אין-סופי בין אותה ודאות של מה שאדם מסכן ובין אי-ודאותה של הוכייה, שקר הדבר. אמנם אין-סוף מפריד בין הודאות לזכות ובין הודאות להפסיד. אבל היחס בין אי-הודאות לזכות לבין ודאותו של מה שאדם מסכן הוא כהיחס הסיכויים לזכות ולהפסיד. משום כך, אם יש מספר שווה של סיכויים משני הצדדים, יתנהל המשחק בשווה נגד שוה; ואז ודאותו של מה שאדם מסכן שווה לאי-הודאות לזכות, ואין זה גכון כלל וכלל שהיא רחוקה ממנה עד אין סוף. וכך, הטענה שאני טוען קונה חוקק לאין שיעור, לגבי משחק שיש בו סיכויים שווים לזכות ולהפסיד, כשצריך לסכן את הסופי ואפשר לזכות באין-סוף. הדבר מוכח בעליל; ואם בכוחם של בני-אדם לתפוס אמת כל-שהיא, הרי היא היא. — "אני מודה, אני מסכים. אבל שמא יש דרך לראות גם את מה שמאחורי הפרגוד של המשחק?" — הן הן, כתבי-הקודש, והשאר, וכי.

— "כן; אבל ידי כפותות ופך אילם: — מכריחים אותי להמר, ואין אני בן-חורין; אין מפתחים את מוסרותי. ואני עשוי בצורה כזו שלא אדע להאמין, מה אוכל אפוא לעשות?"

— נכון הדבר. מכל מקום דע והבן: מאחר שתבונתך ממריצה אותך להאמין, ועם זה אינך מסוגל לכך, הרי לא בא חוסר-יכולתך להאמין אלא בעטיין של היפעלויותיך. הווי עמל אפוא לשכנע את עצמך לא על-ידי ריבוי הראיות למציאות האל, אלא על-ידי הדברת היפעלויותיך. הפצך להתקדם לקראת האמונה, ואינך יודע את הדרך אליה; הפצך להתרפא מתוסר-האמונה, ואתה מבקש את התרופה לכך. למד לקח מבני-אדם שהיו כפותים כמון ושמהמרים עתה על כל אשר להם; הם יודעים את הדרך שהיית תפץ ללכת בה, ונתרפאו מאותו חולי שהפצך להתרפא ממנו. עשה כמו שהתהוילו הם: — בכל דבר נהגו הם כאילו היו מאמנים, הוון במי קודש, שמעו אל הריגה ואל התפילה, וכי. בדרך הטבע יעורר עצם הדבר הזה אמונה בלבך ויתמימך¹⁰. — אבל הוא הדבר שאני מתיירא מפניו. — מדוע? מה יש לך להפסיד?

11 כגון בספר ה"הגינות" לדיקארט.

12 כלומר, ביאך לידי תמימות עליונה שתאפשר לך להשיג את האמת. השוה סעיף 271. זהו אחד הפירושים האפשריים של הביטוי הצרפתי הנקוט כאן במי פסקל: "et vous abêtira", שתרגומו המילולי הוא "ויטמטם את דעתך". המהדירים